

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί Προλόγου.....	15
Ολυμπιακός Ύμνος.....	18

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

ΟΙ ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

A. Οι γενεσιουργοί παράγοντες των αγώνων στην Αρχαία Ελλάδα.....	21
1. Η αιώνια των Ελλήνων εφηβεία.....	21
2. Θεϊόν δώρημα η ζωή.....	23
3. Των Ελλήνων ίδιον το αγώνιον πνεύμα	25
4. «Θεός αγών», ο εναγώνιος θεός -και «στεφανίτης» ο έπαινος	27
B. Η παλιννόστηση των Ολυμπιακών Αγώνων στην πατρώα γη.....	29
Στον Ευάγγελο Ζάππα «ό τής δικαιοσύνης στέφανος» της αναβιώσεως των Ολυμπίων	29
Γ. Κίνα η διάδοχος.....	32

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ - Η ΟΛΥΜΠΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η Ολυμπία	37
1. Το ιστορικό της θεσπίσεως των Ολυμπιακών Αγώνων	39
2. Τα Ολυμπιακά άθλα (Αγωνίσματα).....	42
α. Ανδρών.....	42
β. Παίδων	43
3. Η θέσπιση των Ολυμπιακών Αγωνισμάτων.....	44
4. Αγωνίσματα καταργηθέντα	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΟΛΥΜΠΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

1. Η «Ιερά Ξυνήκη»	47
2. Ο κώδικας του Ολυμπικού Νόμου	48
3. Καθήκοντα και αρμοδιότητες των Ελλανοδικών.....	51
4. Τα εισαγγελικά καθήκοντα των Ελλανοδικών και «ο των Ηλείων Ιερός Νόμος».....	54

5. Οροι συμμετοχής στους αγώνες.....	56
6. Οι υποχρεώσεις των αθλητών.....	58
7. Οι (εν) αγώνιοι νόμοι (Οι κανονισμοί των αγώνων).....	59
8. Οι επιβληθείσες για δωροδοκία ποινές.....	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΤΟ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

1. Οι εναρκτήριες τελετές.....	65
α. Αφιξη των αθλητών, προπονητών και Ελλανοδικών στην Αλτη.....	65
β. Τέλεση θυσιών από τους Άρχοντες των Ηλείων και Ορκωμοσία Ελλανοδικών.....	65
γ. Ορκωμοσία Γυμναστών και Κηδεμόνων των ανηλίκων αθλητών.....	67
δ. Ορκωμοσία αθλητών.....	67
Ολυμπικός Όρκος.....	68
2. Το πρόγραμμα διεξαγωγής των Αγώνων.....	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΑΘΛΑ

A. Αγώνες γυμνικοί.....	73
α. Η γυμνότητα των αθλητών.....	73
β. Η γυμνότητα των γυμναστών-προπονητών.....	73
1. Αγωνίσματα δρόμου.....	75
2. Άλμα.....	79
3. Ακοντισμός.....	80
4. Δισκοβολία.....	81
5. Άρση βαρών.....	83
6. Πάλη (παλαισμοσύνη).....	83
7. Πένταθλο.....	85
8. Παγκράτιο.....	86
9. Πυγμαχία.....	87
Οι κανόνες της πυγμαχίας.....	88
B. Αγώνες ιππικοί.....	90
1. Ιπποδρομίες.....	90
α. Αγώνες κελήτων ίπων.....	90
β. Αγώνες κάλπης.....	90
γ. Αγώνες πάλων.....	90
2. Αγώνες αρματοδρομίας.....	91
α. Ο δίππος αγώνας (δίφρος).....	91
β. Ο αγώνας τεθρίπων αρμάτων.....	91

γ. Αγώνες απήνης.....	91
δ. Αγώνες συνωρίδας.....	92
Γ. Άλλοι ιππικοί αγώνες.....	92
α. Ὁ «ἀφ' ἵππου ἀκοντισμός».....	92
β. Η «ἀνθιππασία».....	92
γ. Η «ἀφιππασία τε καὶ ἀνιππασία».....	93
Διάσημοι ολυμπιονίκες «τεθρίπρω ἄρματι».....	93
α. Ἄνδρες.....	93
β. Γυναίκες.....	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΤΑ ΗΡΑΙΑ - ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

α. Το ιστορικό της θεσπίσεώς τους.....	99
β. Τα αγωνίσματα των Ηραίων.....	100

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΛΟΙΠΟΙ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

1. Τα Πύθια.....	105
α. Μουσικοί αγώνες.....	105
β. Αγώνες ζωγραφικής.....	107
γ. Γυμνικοί αγώνες.....	107
δ. Ιππικοί αγώνες.....	107
2. Τα Νέμεα ή Νέμεια.....	108
3. Τα Ίσθμια.....	110

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Η (ΕΝ)ΑΓΩΝΙΑ ΚΑΙ ΘΕΩΝ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΓΗ ΤΗΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

A. Η Αρκαδία.....	115
1. Ορεινή η φύση της και «αγχιμαχητές» οι Αρκάδες.....	115
α. Αγωνοχώρος η Αρκαδία.....	116
β. Και «Ασυλαίος» χώρος.....	116
B. ΟΙ ΑΡΚΑΔΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ.....	117
α. Τα Λύκαια-Πάνια.....	117
β. Άλλοι τοπικοί αγώνες στην Αρκαδία.....	118
Γ. ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ Η ΑΡΚΑΔΙΑ.....	120
α. Αρκάς ο Ζεύς, όχι Κρής!.....	120
β. Και άλλων θεών γενέτειρα.....	121
γ. Και θεών ενδιαίτημα.....	122

δ. Και των Νυμφών προσφιλές «ἔδεθλον».....	122
ε. Και πατρίδων πατρίδα και οικιστῶν γενέθλια γη.....	123
στ. Και του ουρανοῦ ἀποικοι οι Ἀρκάδες!.....	125

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΟΙ ΕΠΙΧΩΡΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΩΝ
ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γενικά	131
1. Τα Αιάκεια ή Πανελλήνια	132
2. Τα Ἄκτια.....	133
3. Τα Ἀλεάια ή Ἄλαια.....	133
4. Τα Ἄλια ή Αέλια ή Ηλίεια.....	134
5. Τα Ἀμαρύνθια	135
6. Τα Ἀρτεμίσια	135
I. Τα Ἀρτεμίσια της Σπάρτης.....	136
II. Λοιπές νεανικές γιορτές και αθλητικές εκδηλώσεις στη Σπάρτη.....	137
α. Οι Γυμνοπαιδιές.....	137
β. Τα Κορυθάλια.....	137
γ. Τα Μῶα.....	138
7. Τα Ἀσκληπίεια.....	138
8. Τα Ἀφροδίσια.....	139
9. Οι Βορρασμοί.....	139
10. Τα Δαφνηφόρια.....	141
11. Τα Δήλια (Τα εν Δήλω).....	141
12. Τα Διισωτήρια.....	142
13. Τα Διδύμεια.....	142
14. Τα Διομήδεια	142
15. Τα Διοσκούρια	143
16. Τα Εκβατήρια	143
17. Τα Πανιώνια.....	143
18. Τα Πλοιαφέσια.....	143
19. Τα Ελευθήρια	144
20. Τα Ερμιόνεια.....	144
21. Τα εν Ἀργει Ηραιά.....	144
22. Τα Ηροσάνθεια ή Ανθεσφόρια	145
23. Τα Ηράκλεια εν Θήβαις ή Ιολάεια.....	147
24. Τα Θεοφάνεια ή Αναστάσια.....	147
25. Τα Ιτώνια	148
26. Τα Νάϊα ή Δωδώνια.....	148
27. Τα Ολυμπία ή Δία.....	150

28. Τα Πτώϊα ή Παμβοιώτια.....	150
29. Τα Σθένια.....	150
30. Τα Σωτήρια.....	150
31. Τα Υακίνθια.....	151

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ Η ΑΘΗΝΑ - Η ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ

Το «κλείνον άστυ» χώρος των διαρκών Ολυμπιάδων.....	155
Εισαγωγικά.....	155

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

A. Οι Παν-Αττικές γιορτές με αγώνες.....	157
α. Τα Αγονάλια.....	157
β. Τα Αιάντεια.....	157
γ. Τα Αμφιάρεια ή Αμφιαράεια.....	157
δ. Τα Ανάκεια.....	158
ε. Τα Ανθεστήρια ή «τους Χόας άγειν».....	158
στ. Τα Απατούρια ή Αμαπατούρια ή Ομοπατόρια.....	160
ζ. Τα Απολλώνια.....	161
η. Τα Βενδίδεια.....	161
θ. Τα Δήλια.....	161
ι. Τα Δισωτήρια.....	162
ια. Τα Διονύσια.....	162
ιβ. Τα Ερμαία.....	163
ιγ. Τα Ζωστήρια.....	164
ιδ. Τα Ηράκλεια Εμπύλια.....	164
ιε. Τα Ηφαστεία.....	164
ιστ. Τα Θήσεια.....	164
Ο κοσμοϊστορικός συμβολισμός της εξοντώσεως του Προκρούστη και η «στέψη» του Θησέως ως «πρώτου Ολυμπιονίκη της Δημοκρατίας».....	165
ιζ. Τα Λήνια.....	167
ιθ. Τα Μεγάλα ή εν Αστει Διονύσια.....	167
κ. Τα Οσχοφόρια.....	167
κα. Τα Περαιά.....	167
κβ. Τα Προμήθεια.....	167
κγ. Τα Υδροφόρια.....	168
κδ. Τα Χαλκεία.....	168

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

B. Τα Παναθήναια.....	171
α. Το ιστορικό της θεσπίσεώς των.....	171
β. Η Αθήνα, η Ολυμπία των πνευματικών αθλημάτων.....	172
1. Οι αγώνες των Παναθηναίων.....	173
I. Διάρκεια, άθλα και έπαθλα των αγώνων.....	173
II. Το Πρόγραμμα των αγώνων.....	176
α. Μουσικοί αγώνες και αγώνες ραψωδίας.....	177
β. Αθλητικοί αγώνες παιδών και εφήβων.....	177
γ. Ιππικοί αγώνες.....	178
* Έφιππος ακοντισμός.....	178
* «Απόβασις».....	178
δ. Χορευτικοί αγώνες πυρρίχης.....	180
ε. Διαφυλετικοί αγώνες.....	180
▲ Ευταξίας και ευοπλίας.....	180
▲ Ευανδρίας.....	180
▲ Ευγηρίας.....	180
στ. Αγώνες λαμπαδηδρομίας (πυρσοδρομίας).....	180
* Πεζών λαμπαδηδρόμων φυλετών.....	180
* Ιππολαμπάς.....	181
Ο συμβολισμός της λαμπαδηδρομίας.....	181
ζ. «Άμιλλα νεών».....	182
2. Η πομπή των Παναθηναίων.....	183

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Γ. ΟΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΔΡΟΜΙΕΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

α. Τα άθλα του πνεύματος εν Άστει.....	185
β. Η λαμπαδηφορία του Ελληνικού πνεύματος.....	188

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΑΘΛΑ ΚΑΙ ΕΠΑΘΛΑ ΚΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΙΑΣ

A. Των Ελλήνων λατρεία το κάλλος.....	195
α. Η λατρεία του φυσικού κάλλους.....	195
β. Πρότυπα κάλλους οι θεές και θεοί των Ελλήνων.....	196
γ. Αριστουργήματα κάλλους και αρμονίας οι ναοί τους.....	198
δ. Η λατρεία του ανθρώπινου κάλλους.....	199
B. Αγώνες και έπαθλα κάλλους.....	201

α. Αγώνες Ευηγρίας.....	201
β. Αγώνες Ευανδρίας.....	201
γ. Αγώνες Ευπαιδίας.....	201
δ. Αγώνες κάλλους «τελείων» γυναικών.....	201
ε. Αγώνες κάλλους νεανίδων, τα «Καρυάτεια».....	202
Γ. Επαθλα ευποιίας.....	202
α. Η «Ασίνης λίθος».....	202
β. Βραβεία ευποιίας εφήβων.....	203
γ. Ετήσια δωρεάν σίτηση στο Πρυτανείο και «προσεδρία».....	203
δ. Ανέγερση χορηγικού μνημείου.....	203
ε. Στέφανος ευποιίας.....	204
στ. Αξιοκρατίας έπαθλον.....	205
ζ. Ο κάλλιστος στέφανος στην Δημοκρατική Πολιτεία των Αθηναίων.....	206
▲ Ο Περικλής ο Ξανθίππου τον απονέμει με τον «Επιτάφιο λόγον» του.....	206
▲ Συνομολογεί και συναπονέμει τον «δίκαιον έπαινον» και ο θεήλατος ουρανοδρόμος Πλάτων.....	207
η. Η Πατρίς ευγνωμονούσα αποτίει φόρον τιμής και απονέμει.....	208
1. «Άγήρων έπαινον» εις τους υπέρ αυτής ευ αγωνισαμένους.....	208
2. «Άγήρων έπαινον» εις τους υπέρ αυτής ευ αγωνισαμένους δούλους.....	209
3. Τιμητική σύνταξη στους «πεπηρωμένους έν πολέμω», τους πολεμιστές αναπήρους.....	210
4. Παροχές προς τα τέκνα και τους γονείς των πεσότων.....	210
5. Αριστείο ανδρείας στους ανδραγαθήσαντες.....	212

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

ΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΟΡΟΙ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΧΟΡΟΙ

A. Χοροτερπείς και μουσόφιλοι οι Έλληνες.....	217
B. Ο ρόλος του χορού στην αρχαία Ελλάδα.....	218
α. Λατρευτικές εκδηλώσεις οι απαρχές της ορχήσεως.....	218
β. Μέρος της αγωγής των νέων, αλλά και διασκεδάσεως όλων στη συνέχεια, ο χορός.....	219

γ. Η Σπάρτη «χοροστάτις» Ελλάδος.....	220
δ. Χοροτερπείς και οι Κρήτες και οι Βοιωτοί.....	222
Γ. Τα είδη των χορών τους.....	223
1. Γενικά χαρακτηριστικά.....	223
2. Οι χοροί.....	224
I. Οι πολεμικοί χοροί.....	224
▲ Πυρρίχιος («Πυρρίχη ὄρχησις»).....	224
▲ Πούλις.....	225
▲ Γυμνοπαιδιά.....	225
▲ Ενόπλιος χορός.....	225
II. Οι χοροί της ειρήνης.....	226
α. Οι δραματικοί.....	226
▲ Η εμμέλεια.....	226
▲ Ο κόρδαξ.....	226
▲ Η σίκιννις.....	226
β. Οι λατρευτικοί-τελετουργικοί χοροί.....	227
▲ Ο διθύραμβος.....	227
▲ Ο χορός του Λαβυρίνθου.....	227
▲ Ο Γέρανος.....	228
▲ Ο «χορός των κροτάλων».....	228
▲ Ο «χορός των δονάκων».....	229
▲ Το Ίεράκειον.....	230
▲ Ο Επιλήνιος.....	230
γ. Οι συμποσιακοί «παννύχιοι» χοροί.....	230
▲ Οι «χοροί των ορχηστρίδων».....	231
▲ Ο «Ζευβακχικός».....	231
▲ Ο «Ὀρμος» ή «Ἄλυσις».....	232
▲ Ο «Ύμέναιος» (ο χορός του γάμου).....	232
▲ Το «Υπόρχημα».....	232
▲ Το «ιαμβίζειν».....	232

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

A. Η Μουσική.....	235
α. Πολυτάλαντοι οι Έλληνες καλλιτεχνικοί δημιουργοί.....	235
β. Είδη ασμάτων και ποιήσεως.....	236
B. Τα μουσικά όργανα των Ελλήνων.....	238
α. Μουσόληπτοι κι οι ήρωες.....	240

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΩΟ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΙ ΠΑΙΔΙΕΣ

1. Χαρμολύπη ο βίος.....	245
2. Τα είδη των παιδίων (παιχνιδιών).....	246
α. Αιώρησις.....	246
β. Αστραγάλισις.....	246
γ. Ασκολιασμός.....	248
δ. Γαλοκυνομαχία.....	249
ε. Επίσκυρος.....	249
στ. Εφεδρισμός.....	250
ζ. Κότταβος.....	251
η. Κυβεία.....	251
θ. Κυβησίνδα.....	252
ι. Κυβίστησις.....	252
ια. Κωρυκομαχία.....	253
ιβ. Πεσσεια ή Πεσσική.....	253
ιγ. Ραβδοσφαίρισις ή«κερητίζειν».....	253
ιδ. Σφαίρισις.....	254
ιε. Τα Σφαιρομάχια.....	255
ιστ. Ταχυβασία.....	256
ιζ. Χοροσφαίρισις.....	257

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ
ΤΟ ΑΡΡΗΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ
ΤΗΣ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ο «αἴρων» λόγος.....	261
I. Αυτοστρατευμένοι αγωνιστές οι Έλληνες.....	261
II. Ο ασιατικός θρησκευτικός δυϊσμός και η πίστη στην ισοδυναμία του Αγαθού και του Μη Αγαθού και στην αλληλοαναίρεσή τους διαμόρφωσε τον μοιρολάτρη άνθρωπο της Ανατολής.....	262
III. Ο ελληνικός πολυπρισματικός μονοθεϊσμός διαμορφωτής του αγωνιστικού ελληνικού ήθους και της πάλης του να γίνει ο άνθρωπος «μοίρα στη μοίρα» του.....	263
IV. Η Διός εποχή.....	265
V. Τιτανομαχία, η μυθική αναμέτρηση των δυνάμεων του χάους και του σκότους, προς τις φωτεινές δυνάμεις του Λόγου, της ευνομίας και της δικαιοσύνης.....	266

VI. Η ερμηνεία του ελληνικού μύθου και του ελληνικού πολιτισμού.....	267
VII. Χαριδότης ο Ζευς.....	269
VIII. Οι Έλληνες απόστολοι κι ευαγγελιστές του Λόγου.....	270
α. Οι Έλληνες, οι πρώτοι εισηγητές και θεμελιωτές του ορθού λόγου.....	270
β. Η αιώνια νεότητα της Ελλάδος.....	271
IX. Ο πνευματικός γενάρχης των Ελλήνων, ο Προμηθέας, ο αρχάγγελος επαναστάτης.....	273
X. Όχι κυκλική, αλλά ανοδική χάραξαν την πορεία της πολιτιστικής εποποιίας της ανθρωπότητας οι Έλληνες.....	274
α. Η Ασιατική θλίψη της υποταγής στη μοίρα.....	274
β. Η Ελληνική «ανταρσία» και βελτιοδοξία.....	274
XI. Σχηματική παράσταση της πορείας του ανθρωπίνου πολιτισμού.....	277
Αντί επιλόγου.....	279
Παραπομπές.....	283
Ευρετήριο εικόνων.....	311
Πηγές-Βοηθήματα.....	315
Έργα των συγγραφέων.....	317
Κρίσεις τινές περί του «Αρχαίου Ελληνικού Δικαίου».....	318
Παράρτημα.....	321